

Kadernota

integraal jeugdbeleid

2006 - 2010

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
2	SAMENVATTING	5
3	DE DOELGROEP NADER BELICHT	8
3.1	DE JEUGD.....	8
3.2	VISIE OP JEUGD.....	8
3.3	ONTWIKKELINGSFASEN.....	8
3.4	FEITELIJKE LEEFSITUATIE VAN DE JEUGD	9
4	BELEIDSKADER; DE OVERHEID EN JEUGD	11
4.1	LANDELIJK	11
4.2	PROVINCIAAL	12
4.3	LOKAAL.....	13
5	ANALYSE HUIDIGE SITUATIE OUD-BEIJERLAND	15
5.1	BEVOLKINGSOPBOUW	15
5.2	INVENTARISATIE BELEIDSTERREINEN	15
5.3	SOCIALE KAART JEUGDZORG	18
6	TRENDS EN ONTWIKKELINGEN¹	19
6.1	LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN	19
6.2	REGIONALE EN LOKALE ONTWIKKELINGEN	20
7	VISIE, UITGANGSPUNTEN EN DOELSTELLINGEN	21
7.1	UITGANGSPUNTEN	21
7.2	VISIE.....	22
7.3	ACTIEPUNTEN	25
8	IMPLEMENTATIE	27
9	BIJLAGEN	28
10	BRONNEN	29

1 Inleiding

‘Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst’.

Een goede ontwikkeling van jongeren is belangrijk voor de huidige samenleving en legt het fundament voor onze toekomstige maatschappij. Daarom is het belangrijk te investeren in de jeugd. Zij moeten in staat worden gesteld zich te ontwikkelen, zodat ze de toekomstige samenleving vorm kunnen geven. Het gemeentebestuur van Oud-Beijerland vindt het belangrijk hier een bijdrage aan te leveren en stimuleert dat jongeren de kans krijgen in een prettige omgeving op te groeien.

In 2001 is de nota “Opgroeien in Oud-Beijerland 0 tot 12 jarigen” vastgesteld. Het stimuleren van de ontwikkeling van jeugdigen in de gemeente tot sociaal-redzame en economisch zelfstandige volwassenen is hierin de belangrijkste doelstelling. Deze beleidsvisie heeft in Oud-Beijerland onder andere geresulteerd in:

- een overdrachtsformulier ten behoeve van het overdragen van kennis over de ontwikkeling van een kind vanuit de voorschoolse periode (peuterspeelzaal, kinderopvang of consultatiebureau) naar de schoolse periode (basisonderwijs).
- Opzet van een brede school in de Oosterse Gorzen;
- Stimulering uitbreiding van het aantal plaatsen kinderdagopvang en buitenschoolse opvang;
- Professionalisering van het peuterspeelzaalwerk.

Daarnaast is in 2003 de Nota volksgezondheid 2003-2007 vastgesteld. Naar aanleiding hiervan is onder andere een beleidsplan Verslavingspreventie Oud-Beijerland 2005 - 2009 vastgesteld en een sociale kaart, waarin alle instellingen op het gebied van jeugdbeleid en jeugdzorg zijn weergegeven.

De vraag naar actualisering van het gemeentelijk jeugdbeleid is ingegeven door de noodzaak om meer samenhang in het beleid aan te brengen door de formulering van integraal samenhangend jeugdbeleid. In toenemende mate legt de rijksoverheid de verantwoordelijkheid voor het voeren van jeugdbeleid bij gemeenten. De Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid, de Wet op de Jeugdzorg, de Leerplichtwet, de Wet op de Regionale Meld- en Coördinatiepunten en de toekomstige Wet Maatschappelijke Ondersteuning maken dat de gemeente in toenemende mate verantwoordelijk is voor het preventief lokaal jeugdbeleid. In de nota "Opgroeien in Oud-Beijerland" kon primair het beleid gericht worden op jongeren tot twaalf jaar, terwijl nu het beleid gericht dient te worden op jongeren tot en met 23 jaar.

In deze kadernota wordt samenhang gebracht tussen de verschillende beleidsterreinen, die een rol spelen in het jeugdbeleid.

Jeugdbeleid is daarom meer dan alleen welzijnsbeleid. Jeugdbeleid is Collegebeleid, want in principe heeft ieder lid van het College van B&W in zijn of haar portefeuille raakvlakken met jeugdbeleid. In die zin is jeugdbeleid een brede portefeuille en is door de decentralisatie van taken van het Rijk naar de lokale overheden, de regie en verantwoordelijkheid voor een gemeente alleen maar zwaarder en groter geworden.

Integraal Jeugdbeleid op lokaal niveau gaat over: onderwijs, welzijn, cultuur, sport, gezondheid, hulpverlening, arbeid, veiligheid en ruimte. Dat betekent dat jeugdbeleid zijn afstemming en draagvlak binnen het College nodig heeft. Afgeleid daarvan geldt, dat diverse sectoren in hun takenpakket te maken hebben met aspecten van het jeugdbeleid. Voor een goede afstemming en overleg zijn duidelijke politieke hoofdlijnen noodzakelijk geworden.

Voor Oud-Beijerland, in de praktijk functionerend als centrumgemeente voor de Hoeksche Waard, is het formuleren van samenhangend jeugdbeleid van 0 tot en met 23 jaar essentieel geworden. Voor het maken van resultaat- en productafspraken met instellingen of voor het maken van nieuwe keuzes, biedt het vastgestelde jeugdbeleid een referentiekader. De behoefte aan meer samenhang geldt zowel binnen de gemeente zelf als ook in relatie tot de overige gemeentes in de Hoeksche Waard, ondersteund door onder andere het convenant jeugd en veiligheid (2002), het convenant jeugdzorg (2005) en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de handhaving van de Leerplichtwet.

2 Samenvatting

In deze nota bedoelen we met de jeugd de hele leeftijdsgroep van 0 tot en met 23 jaar. In deze leeftijdperiode groeit een mens op van afhankelijk en onzelfstandig kind tot onafhankelijk, verantwoordelijke en zelfstandige volwassene. In deze groei naar volwassenheid doorloopt een kind verschillende ontwikkelingsfasen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen lichamelijke, verstandelijke, sociale en emotionele ontwikkeling per leeftijdsgroep. De wijze waarop een kind deze ontwikkeling doorloopt is afhankelijk van de ontwikkeling van gevoel, verstand en gedrag.

Bij de ontwikkeling van gedrag spelen omgevingsfactoren een belangrijke rol. De omgeving, waarin een kind opgroeit, is op te splitsen in 3 ontwikkelingsmilieus, te weten:

- 1) Opvoedingsomgeving en huisvesting
- 2) Educatie en arbeid
- 3) Sociale omgeving en vrijetijdsbesteding

De overheid kan op verschillende onderdelen in deze milieus invloed uitoefenen. Het rijk en de provincie richten zich hierbij voornamelijk op het eerste en tweede milieu en de lokale overheid op het derde milieu.

In 2004 heeft het kabinet de notitie "Operatie Jong: Sterk en resultaatgericht voor de jeugd" vastgesteld. Operatie Jong heeft als primair doel het versterken van een op de jeugd gerichte aanpak om uitval van jeugdigen te voorkomen. Daarnaast werkt het rijk momenteel aan een voorstel voor uitbreiding van de leerplichtwet en een heroriëntatie op het onderwijsachterstandenbeleid.

De provincie heeft haar beleid ten aanzien van de jeugdzorg vastgelegd in het beleidskader Jeugd 2005-2008 "Ruimte voor Jongeren". In september 2005 heeft de provincie met de gemeenten in de Hoeksche Waard een convenant jeugdzorg afgesloten. De actiepunten vanuit dit convenant hebben betrekking op:

- opvoedingsondersteuning en gezinsondersteuning
- aansluiting onderwijs en jeugdzorg
- jeugdcriminaliteit en kindermishandeling

Het lokale beleid in de gemeente Oud-Beijerland is onder andere vastgelegd in de nota jeugdbeleid 0 tot 12 jarigen "opgroeien in Oud-Beijerland 2001-2004", de nota volksgezondheid 2003-2007, het integrale beleidsplan jeugdgezondheidszorg 0 tot 19 jaar en het subsidiebeleidskader.

In 2004 is een inventarisatie gemaakt van de huidige situatie op de verschillende beleidsterreinen. Op basis van deze inventarisatie zijn knelpunten en hiaten in het integraal jeugdbeleid gesignaleerd. Zowel landelijk, regionale als lokale ontwikkelingen vragen om samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen.

Aan de hand van de drie ontwikkelingsmilieus heeft de gemeente Oud-Beijerland haar visie op het integraal jeugdbeleid als volgt geformuleerd:

Opvoedingsomgeving en huisvesting

Gemeente vervult haar rol in de ondersteuning van ouders én jeugd. Deze ondersteuning richt zich met name op het geven van informatie en advies.

Gemeente is verantwoordelijk voor de aanwezigheid van een redelijk voorzieningenniveau in de openbare ruimte voor jeugd en jongeren in de diverse leeftijdscategorieën.

Gemeente geeft prioriteit aan de realisatie van huisvesting voor starters.

Educatie en arbeid

De gemeente is verantwoordelijk voor de aanwezigheid van basisvoorzieningen voor de ontwikkeling en ontplooiing en de bereikbaarheid hiervan voor de hele doelgroep. Gemeente Oud-Beijerland hecht groot belang aan een evenwichtige infrastructuur voor de overdracht van normen en waarden en het scheppen van gelijke ontwikkelingskansen voor jongeren.

Daarnaast hecht de gemeente belang aan vroegsignalering bij ontwikkelings- of leerstoornissen en probleemgedrag.

Sociale omgeving en vrijetijdsbesteding

Gemeente Oud-Beijerland wil jeugdigen de gelegenheid bieden en uitdagen om deel te nemen aan sociale activiteiten. Groepsgerichte activiteiten, die gericht zijn op het voorkomen van sociale uitsluiting door lichamelijke en/of geestelijke beperkingen of financiële problemen worden ondersteund, maar ook activiteiten, waardoor de jeugd een bijdrage levert aan de maatschappij (vrijwilligerswerk).

Daarnaast wil de gemeente de samenleving stimuleren zelf de verantwoordelijkheid te nemen om sociale controle uit te voeren. De gemeente Oud-Beijerland maakt zich sterk voor een aanpak, die leidt tot een dialoog tussen de jeugd en de omgeving.

In het kader van Operatie Jong hebben Rijk, VNG, IPO en MO-groep vooralsnog een vijftal functies van gemeentelijk preventief jeugdbeleid vastgesteld, te weten;

- informatie en advies
- signalering
- pedagogische hulp
- toegang en toeleiding tot het hulpaanbod
- coördinatie van zorg op lokaal niveau

De gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden in het jeugdbeleid zijn niet beperkt tot deze vijf functies. In deze nota wordt als aanvullende functie "maatschappelijke participatie" genoemd. Aan de hand van deze functies worden de volgende actiepunten voorgesteld:

1. Uitbreiden kennisloket ten behoeve van de jeugd
2. Actualisering sociale kaart
3. Beleidsontwikkeling op het gebied van peuterspeelzaalwerk en voor- en voerschoolse educatie
4. Evaluatie overdrachtsformulier van voerschoolse voorziening naar basisonderwijs
5. Opstarten netwerk signalering en doorverwijzing voerschoolse periode (convenant jeugdzorg artikel 2a)
6. Oriëntatie op lokaal educatieve agenda (onderwijs achterstandenbeleid)
7. Onderzoek naar het niveau van voorzieningen, die in het kader van ontwikkeling en ontplooiing voor de doelgroep beschikbaar en bereikbaar moet zijn.
8. Professionalisering leerplichtbureau
9. Regionale aanpak knelpunten leerplichtbureau (RMC-functie, leerlingadministratiesysteem, opvangvoorzieningen (time-out voorziening) en praktijkonderwijs)

10. Ontwikkelen meerjaren beleidsplan integratie jeugdgezondheidszorg in samenwerking met GGD en ZWG
11. Opstarten netwerk zorg voor probleemgezinnen (convenant jeugdzorg artikel 1c)
12. Uitbreiding zorg advies teams in basisonderwijs (convenant jeugdzorg artikel 2d)
13. Ontwikkeling speelruimtebeleid
14. Stimuleren van maatschappelijke participatie door de jeugd (inzetten op deelname aan vrijwilligerswerk)

Voor deze actiepunten dient een plan van aanpak met financiële onderbouwing te worden opgesteld. Bij de uitwerking en implementatie van de actiepunten wordt voorgesteld om specifiek aandacht te besteden aan jeugdparticipatie en regionale aanpak.

3 De doelgroep nader belicht¹

3.1 De jeugd

In het dagelijks spraakgebruik en in het overheidsbeleid bestaat veel verwarring over wat er precies onder "jeugd" wordt verstaan. In deze nota bedoelen we met jeugd de hele *leeftijdsgroep van 0 tot en met 23 jaar*.

3.2 Visie op jeugd

Iedereen die met of voor jongeren werkt, dus ook de overheid, laat zich bij het gebruiken van het woord "jeugd" leiden door een aantal impliciete of expliciete visies die richtinggevend zijn voor het denken en handelen. De volgende benaderingswijzen worden onderscheiden:

- het begrip jeugd is te zien als een *levensfase*, de tijdsperiode waarin een mens opgroeit van afhankelijk en onzelfstandig kind tot onafhankelijk, verantwoordelijk en zelfstandige volwassene;
- jeugd is te zien als *aparte bevolkingscategorie en als sociale gedragvorm* met eigen waarden en normen, een eigen cultuur en een eigen manier van omgaan met je leven;
- de *maatschappelijke en juridische status van de jeugd*, waarbij het gaat om de rechten en plichten van de jeugd;
- jeugd is te zien als *generatie*, waarbij het gaat om veranderende, vooral kwantitatieve en statische gegevens.

In deze notitie wordt de jeugd benaderd als een *levensfase*. Een fase waarin een mens opgroeit van afhankelijk en onzelfstandig kind tot onafhankelijk, verantwoordelijk en zelfstandige volwassene. Het is een fase van geestelijke en lichamelijke ontwikkeling die niet vanzelf gaat. Om de jeugd in deze ontwikkeling te ondersteunen draagt de overheid zorg voor een groot aantal voorzieningen en maatregelen op het gebied van kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, onderwijs, jeugdwerk, speelruimte, opvoedingsvoorlichting etc.

3.3 Ontwikkelingsfasen

Een kind maakt allerlei ontwikkelingen door. De ontwikkeling verloopt per individu in een eigen tempo. Behalve deze individuele ontwikkeling zijn er ook ontwikkelingsfasen te onderscheiden. Dit zijn kenmerken per leeftijdsgroep. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen lichamelijke, verstandelijke, sociale en emotionele ontwikkeling. In onderstaande tabel worden de belangrijkste kenmerken in de ontwikkeling per leeftijdsgroep beschreven.

Leeftijd	0-4	5-7	7-11	10-15	14-18
Lichamelijke Ontwikkeling	Van rondkruipen naar lopen, sollen, springen en klimmen	Verbeterd evenwicht, oog-handcoördinatie Behoeft aan avontuur	Sterker, leniger, behendiger Meisjes ontwikkelen zich sneller Ontwikkeling fijne motoriek	Ontwikkeling groeispurt bij jongens Grote lichamelijke veranderingen Spieren worden sterker	Bewegingen verliezen harmonie door verschil in groei. Dit heeft invloed op coördinatie, eten buien, puistjes etc.
Verstandelijke ontwikkeling	Ontwikkeling van taalbeheersing en spraak Ontwikkeling van denken	Woordenschat neemt toe Nieuwsgierig Toename concentratievermogen	Leren lezen en schrijven Ontwikkeling logisch denken		Leergierig, ontwikkeling van abstract denken, kunnen enorme hoeveelheid informatie onthouden en begrijpen

Leeftijd	0-4	5-7	7-11	10-15	14-18
Sociale ontwikkeling	Speelt individueel Nadoen van volwassenen in alledaagse vaardigheden Vaag begrip van goed en kwaad	Speelt in groepsverband Beseffen verschil tussen goed en kwaad Volgen het voorbeeld van anderen	Samen spelen wordt belangrijk Vriendjes staan centraal Spelregels worden belangrijk	Vriendenclubs staan centraal Tactieken in teamspelen worden ontwikkeld Benaderen anderen vanuit intuïtie Zelfstandiger	Afhankelijk van relaties met leeftijdsgenootjes, Band met ouders wordt losser Vriendengroep wijzigt Persoonlijkheid en sociale gedragsgevoelens bepalen bij welke groep je hoort.
Emotionele ontwikkeling	Ontwikkeling eigen wil Denkt egoïstisch Ontwikkeling zelfvertrouwen	Leert lichaam kennen en maakt zich bezorgd (gewond raken, dood gaan) Grote behoefte aan zelfbevestiging Toename uitdrukkingsvaardigheden Grote fantasie	Ontwikkeling eigen geweten Onderscheid tussen fantasie en realiteit Thuis is belangrijke basis Praten over gevoelens	Wil om zich waar te maken Brede interesse Kunnen verwoorden wat ze ergens van vinden	Ontwikkeling identiteit en levensstijl Ruzies, vanwege onredelijkheid Oriëntatie op normen en waarden Overgevoelig voor reacties van anderen

De wijze waarop een kind deze ontwikkelingsfasen is afhankelijk van de ontwikkeling van gevoel, verstand en gedrag. Gedrag wordt sterk beïnvloed door reacties uit de omgeving. Deze reacties kunnen negatief of positief zijn. Gevoel, verstand en gedrag beïnvloeden elkaar over en weer. Omdat gevoel en verstand ongreepbare fenomenen zijn, wordt bij de aanpak van ontwikkelingsstoornissen gegrepen naar omgevingsbeïnvloeding. De omgeving kan het best in beeld worden gebracht door een beschrijving van de feitelijke leefsituatie van de jeugd.

3.4 Feitelijke leefsituatie van de jeugd

Startpunt voor het ontwikkelen van overheidsbeleid is het in kaart brengen van de aandachtsgroepen en beleidsterreinen waarop het beleid moet worden ontwikkeld. Uitgangspunt hierbij vormt de feitelijke leefsituatie van de jeugd. De feitelijke leefsituatie is op te splitsen in drie ontwikkelingsmilieus:

- Eerste ontwikkelingsmilieu: *opvoedingsomgeving en huisvesting*
In de eerste levensjaren is het kind vrijwel volledig afhankelijk van de ouder/opvoeders. Geleidelijk vergroot het zijn of haar leefomgeving, wordt minder afhankelijk van ouders en gaat uiteindelijk veelal zelfstandig wonen. Voorzieningen waarop de overheid medeverantwoordelijk is liggen voornamelijk op de terreinen van opvoedingsondersteuning, gezondheidszorg, kinderopvang, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.
- Tweede ontwikkelingsmilieu: *educatie en arbeid*
Dit zijn de kaders waarmee een jongere in aanraking komt tijdens zijn of haar ontwikkeling; onderwijs en arbeid. De overheidsbemoeienis heeft hierbij vooral betrekking op onderwijs, arbeidsmarkt en inkomen.
- Derde ontwikkelingsmilieu: *sociale omgeving, vrije tijdsbesteding*
Naarmate een kind ouder wordt, wordt ook de sociale en culturele omgeving groter. Zij krijgen meer vrienden, kiezen hun eigen vrijetijdsbesteding, nemen deel aan sportclubs, aan jeugd- en jongerenwerk, allerlei cultuuruitingen en vormen van

creativiteitsontwikkeling. De taken van de overheid liggen hier vooral in het voorwaardenscheppende vlak op het terrein van voornamelijk sociaal-cultureel werk, jeugd- en jongerenwerk, sport en cultuur.

Deze drie ontwikkelingsmilieus vormen in feite de belangrijkste terreinen waarop de overheid invloed uitoefent op de maatschappelijke positie en het toekomstperspectief van jeugdigen. Het accent van het rijk en de provincie ligt met name op het eerste en tweede ontwikkelingsmilieu. De lokale invloed ligt met name op het derde ontwikkelingsmilieu.

In bijlage 1 is het veld waarop de lokale overheid actief kan zijn, wat betreft het belang van jeugdigen, geconcretiseerd.

4 Beleidskader; de overheid en jeugd

4.1 Landelijk

4.1.1 Operatie Jong²

In 2004 heeft het kabinet de notitie "Operatie Jong: Sterk en resultaatgericht voor de jeugd" vastgesteld. Operatie Jong heeft als primair doel het versterken van een op de jeugd gerichte aanpak om uitval van jeugdigen te voorkomen. Het kabinet heeft in een jeugdagenda 12 thema's beschreven, die in het kader van Operatie Jong worden uitgewerkt:

1. Zorgstructuren in en rond de school
2. Maximaliseren maatschappelijk rendement van onderwijs
3. Samenhang in voorzieningen voor kinderen van 0 tot en met 12 jaar
4. Vroegsignalering
5. Harmoniseren indicatiestellingen
6. Jeugd en fysieke ruimte
7. Registratie en informatie-uitwisseling
8. Gemeentelijke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden
9. Kwaliteit en effectiviteit van preventieve, curatieve en repressieve programma's
10. Jeugdmonitor
11. Integraal toezicht jeugdzaken
12. Jeugdcriminaliteit

Het Kabinet wil de komende jaren specifieke meetbare prestaties leveren:

- Een jeugdwerkloosheid die niet meer is dan het dubbele van de totale werkloosheid.
- De helft minder voortijdig schoolverlaters in 2010 en 30% minder in 2006.
- Minder onderwijsachterstanden bij 2 tot 6 jarigen door de helft van deze kinderen taalprogramma's (Voor- en Vroegschoolse Educatie) te geven.
- 25 procent minder taalachterstanden bij achterstandsleerlingen.

Met het plan van aanpak "gemeentelijke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden" beoogd het kabinet dat gemeenten in staat zijn adequaat invulling te geven aan hun bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de samenhang in de jeugdketen en hun uitvoerende verantwoordelijkheid voor de verschillende aspecten van het jeugd beleid. Concreet betekent dit voor jeugdigen, hun ouders en betrokken instellingen het volgende:

- Voor alle partijen is duidelijk bij wie men terecht kan als er problemen worden gesignaleerd
- Na verontrustende signalen van en over gezinnen en jeugdigen over opvoeden en opgroeien vindt een beoordeling en zo nodig een interventie plaats
- Gezinnen en jeugdigen met problemen komen op de juiste plek terecht en worden niet van het kastje naar de muur gestuurd
- Voor gezinnen en kinderen met meervoudige problemen die de greep daarop kwijt zijn bestaat er coördinatie van zorg.

In het kader van dit thema hebben Rijk, VNG, IPO en MO-groep een vijftal functies van gemeentelijk preventief jeugd beleid vastgesteld; informatie en advies, signalering, toegang en toeleiding tot het hulpaanbod, pedagogische hulp en coördinatie van zorg op lokaal niveau. Deze functies worden bovendien ondergebracht in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning

4.1.2 *Uitbreiding leerplichtwet*

Het kabinet overweegt een participatieplicht in te voeren voor een deel van de jongeren van 18 tot 23 jaar. Het gaat naar schatting om 15.000 tot 35.000 werkloze jongeren zonder startkwalificatie, die niet meer op school zitten, ook geen uitkering ontvangen en evenmin met zorgtaken zijn belast. Het kabinet wil voorkomen dat jongeren blijvend langs de zijlijn komen te staan. De participatieplicht is het sluitstuk van een pakket - deels oude, deels nieuwe - maatregelen om structurele uitval van jongeren te voorkomen. De gemeenten, via de Regionale Meld- en Coördinatiecentra (RMC's) belast met de aanpak van voortijdig schoolverlaten, moeten een sleutelrol gaan vervullen in dit plan. Zij kunnen jongeren die weigeren mee te werken een boete opleggen. Het kabinet overweegt niet alleen sancties mogelijk te maken, maar ook om jongeren die actief mee doen te belonen.

De op maat gesneden trajecten/leerroutes worden opgezet om al doende te leren. Dat kan in de vorm van stages, vrijwilligerswerk, door actief bezig te zijn met bijvoorbeeld sporten of culturele activiteiten. Kennis en ervaring die jongeren hierbij opdoen worden vastgelegd en erkend. Zo kan de stap naar een vaste baan verkleind worden.

4.1.3 *Onderwijsachterstandenbeleid*

De verhoudingen binnen het lokaal onderwijsbeleid zijn aan het veranderen. De 'G' in het GOA beleid (gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid) gaat verdwijnen. Vanaf 1 augustus 2006 krijgen scholen en schoolbesturen meer beleidsvrijheid en gemeenten minder taken en financiële sturingsmiddelen. Daarnaast hebben de Operatie Jong (ontkooking beleid) en de invoering van de Wmo aanzienlijke consequenties voor de bestuurlijke verhoudingen tussen gemeenten, schoolbesturen en andere uitvoerende instellingen. In het kader van de verkenning naar bestuurlijke regie koerst de VNG aan op een soort lokale educatieve agenda voor gemeenten en schoolbesturen. In zo'n agenda zouden partners op lokaal niveau in gezamenlijk overleg kunnen afspreken op welke domeinen wordt samengewerkt en hoe verantwoordelijkheden worden toebedeeld.

4.2 **Provinciaal**

4.2.1 *Beleidskader Jeugd 2005-2008³*

Het provinciaal Beleidskader Jeugd 2005-2008 'Ruimte voor jongeren' geeft inhoud aan de ambities van het Collegewerkprogramma en de taken van de provincie volgens de nieuwe Wet op de jeugdzorg per 1 januari 2005. De provincie is verantwoordelijk voor de jeugdzorg, jeugdbescherming, jeugdreclassering en twee landelijke voorzieningen.

Vier doelen staan centraal in het Beleidskader Jeugd 2005-2008:

- Versterken van algemeen en preventief jeugdbeleid
- Realiseren van een integrale toegang tot de jeugdzorg
- Realiseren van recht op jeugdzorg door een aanbod op maat
- Meer betrokkenheid en medezeggenschap van jongeren

4.2.2 *Convenant jeugdzorg*

Op 8 september 2005 is het convenant jeugdzorg ondertekend. In dit convenant zijn afspraken gemaakt tussen de provincie en de gemeenten in de Hoeksche Waard over de verantwoordelijkheidsverdeling bij het vormgeven en uitvoeren van het jeugdzorgbeleid en het preventieve jeugdbeleid en is een actieprogramma afgesloten. Het actieprogramma heeft betrekking op:

- opvoedingsondersteuning en gezinsondersteuning
- aansluiting onderwijs en jeugdzorg
- jeugdcriminaliteit en kindermishandeling

4.3 Lokaal

4.3.1 *Nota jeugdbeleid 0 tot 12 jarigen 'opgroeien in Oud-Beijerland 2001 - 2004'*

In 2001 is de nota jeugdbeleid 0 tot 12 jarigen vastgesteld.

Belangrijkste doelstelling van het jeugdbeleid hierin is: Het stimuleren van de ontwikkeling van jeugdigen in de gemeente tot sociaal-redzame en economisch zelfstandige volwassenen door middel van het bijdragen aan:

1. de maatschappelijke participatie van jeugdigen (algemeen jeugdbeleid)
2. het voorkomen van sociale uitsluiting van jeugdigen (preventief jeugdbeleid)
3. het bestrijden van sociale uitsluiting van jeugdigen (curatief jeugdbeleid)

Daarbij wordt, op basis van de uitgangspunten in de nota welzijnsbeleid 2000-2003 voor wat betreft de werkwijze, ingezet op:

- het stimuleren van samenwerking/netwerkvorming tussen bij het jeugdbeleid betrokken instellingen, onder regie van de gemeente
- de ontwikkeling van het vraaggestuurd aanbod: de verbetering van de aansluiting van het aanbod op de vraag, waarbij onder meer aandacht wordt besteed aan:
 - het optimaliseren van de vrijheid van ouders bij de keuze van bepaalde voorzieningen
 - inhoudelijke kwaliteitsverbetering
 - herziening van het subsidiebeleid: outputfinanciering, gericht op de bekostiging van activiteiten/prestaties

4.3.2 *Nota Volksgezondheid 2003-2007*

In 2003 is de nota Volksgezondheid 2003-2007 vastgesteld. Ten aanzien van de jeugd zijn hierin de volgende beleidsvoornemens opgenomen:

- Drugsgebruik onder jongeren tegengaan en terugdringen;
- Realisatie van een netwerk jeugdzorg;
- Beschikbaar houden van effectieve opvoedondersteuning

4.3.3 *Integraal beleidsplan/werkplan jeugdgezondheidszorg 0 tot 19 jaar*

De uitvoering van integrale jeugdgezondheidszorg is vastgelegd in het basistakenpakket. Dit pakket bestaat uit een uniform en een maatwerk deel. Het uniforme deel is het pakket van diensten dat aan alle kinderen in de leeftijdsgroep 0 tot 19 jarigen wordt aangeboden.

Gemeenten moeten dit op dezelfde manier uitvoeren. Voor de uitvoering van het maatwerkdeel hebben gemeenten beleidsvrijheid. Recent is op drie-eilandelijk niveau afgesproken dat de producten binnen het maatwerk deel zich zullen richten op:

- Vroegtijdige onderkenning van ontwikkelingsstoornissen / VTO samenwerkingsverband
- Preventie kindermishandeling
- Mondhygiëne 2- 6 jaar / preventieve jeugd tandzorg
- Video-hometraining
- Opvoedbureau
- Zorgnetwerken
- Samenwerken aan gezonde school, schoolgezondheidsbeleid
- Preventieprogramma voor psychosociale problematiek

Nadere uitwerking op regionaal en lokaal gebied vindt momenteel plaats.

4.3.4 *Subsidiebeleidskader*

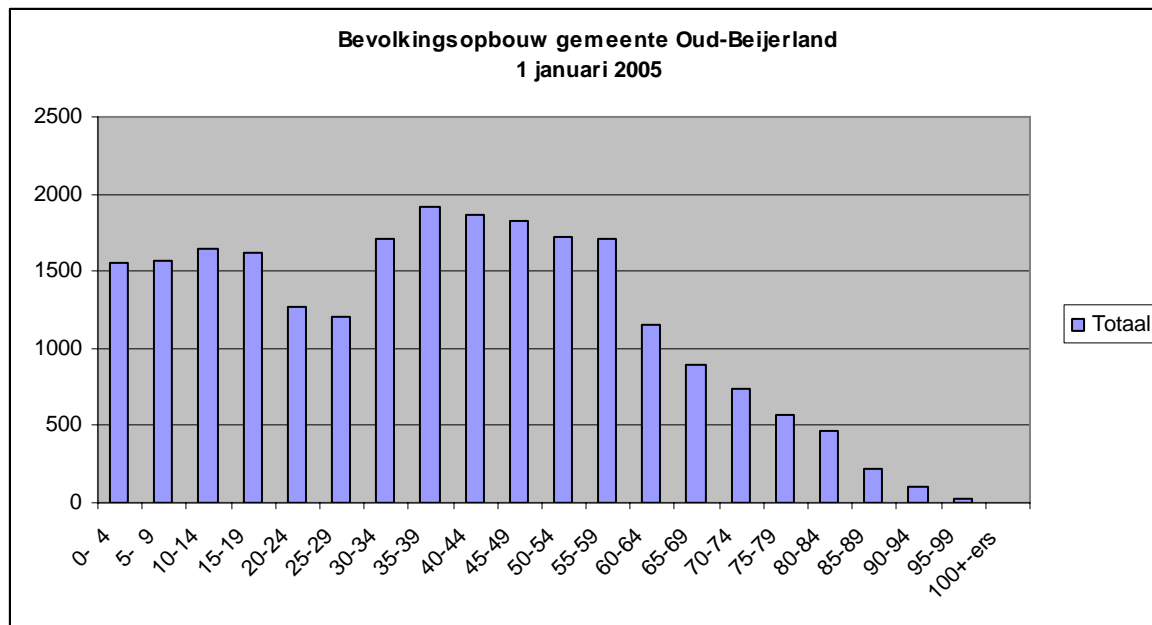
In het kader van de bezuinigingen zijn in 2005 nieuwe prioriteiten gesteld aan het subsidiebeleid. Een van de prioriteiten is integraal jeugdbeleid. Doelstelling is om de jeugd met gerichte activiteiten te ondersteunen en te stimuleren bij het opgroeien in Oud-Beijerland. Het gaat hierbij om activiteiten;

- die de gelegenheid bieden voor en uitdagen tot zelfontplooiing
- die gericht zijn op vroegsignalering en het voorkomen van problemen (ontwikkelings- en leerstoornissen, probleemgedrag etc.)

5 Analyse huidige situatie Oud-Beijerland

5.1 Bevolkingsopbouw⁴

Oud-Beijerland telde op 1 januari 2005 23.777 inwoners. 32,1% is jonger dan 24 jaar. Onderstaande grafiek geeft een goed beeld van de bevolkingsopbouw.

Oud-Beijerland zal de komende jaren gestaag blijven groeien. Naar verwachting groeit de bevolking in de komende jaren naar tenminste 25.000 inwoners in 2010. Verdere toekomstverwachtingen zijn afhankelijk van nog lopende discussies op provinciaal en landelijk niveau ten aanzien van de ontwikkeling van de Hoeksche Waard.

5.2 Inventarisatie beleidsterreinen

In 2004 is ter voorbereiding op het opstellen van deze nota een inventarisatie gemaakt van de huidige situatie op de verschillende beleidsterreinen. Hiertoe zijn diverse stakeholders uit de samenleving geïnterviewd (bijlage 2). Op basis van deze informatie en aanvullende informatie van diverse instellingen kunnen de verschillende beleidsterreinen als volgt worden beschreven:

5.2.1 Kinderopvang, Buitenschoolse opvang en Peuterspeelzaalwerk

Per 1 januari 2005 geldt de nieuwe Wet Kinderopvang. Met deze wet is het systeem van vraagfinanciering in werking getreden. De financiering wordt daarbij evenwichtig verdeeld over de drie partijen: ouders, werkgever en overheid. Dat betekent dat de gemeente Oud-Beijerland alleen voor specifieke doelgroepen tegemoet komt in de kosten van kinderopvang. Voor het overige wordt kinderopvang (en dus ook buitenschoolse opvang) aan de markt overgelaten en is het een zaak tussen aanbieders en ouders geworden. De gemeente staat hier verder buiten.

Peuterspeelzaalwerk valt niet onder kinderopvang en wordt dus ook niet aan de markt overgelaten. De gemeentelijke overheid blijft hier haar sturende rol houden, vooral wanneer het om een gesubsidieerde voorziening gaat. Om het peuterspeelzaalwerk inhoudelijk te versterken en te laten beantwoorden aan de huidige professionele eisen, heeft de gemeente zich ingezet voor professionalisering van het peuterspeelzaalwerk. Dit is des te meer nodig nu

in het kader van de Wet op de Jeugdzorg(2005) peuterspeelzalen belangrijke voorzieningen zijn geworden in de voorschoolse periode. Hier kunnen in een vroegtijdig stadium achterstanden in de ontwikkeling van kinderen gesignaleerd worden.

5.2.2 Jongerenwerk en Jeugdparticipatie

In de loop van de tijd zijn enkele knelpunten duidelijk geworden , mede op basis van netwerkoverleggen waarbij het jongerenwerk, jeugdzorg, leerplichtbureau en politie aan deelnamen. Het merendeel van de lokale jeugd veroorzaakt nauwelijks of geen problemen. Wel is er een constante groep die aandacht en zorg vraagt door hun gedrag buitenshuis of op school. De gemeente Oud-Beijerland heeft in het kader van veiligheid (zie 5.2.4) prioriteit gegeven aan de doelgroep van 17 jaar en ouder. Er is een jongerenwerker voor deze doelgroep aangesteld, die deelneemt aan netwerkoverleggen en veldwerk verricht om de jongeren op te zoeken en contacten te leggen. Tevens organiseert de jongerenwerker activiteiten om de doelgroep te activeren en sociaal te binden.

Jeugdparticipatie is nog niet concreet tot stand gekomen. Recent heeft SSO in samenwerking met de gemeente en PJ partners rondetafelgesprekken met de jeugd georganiseerd. Het doel hiervan is om beleidsmakers en bestuurders in contact te brengen met de doelgroep en gezamenlijk over actuele thema's van gedachten wisselen. De jongeren hebben tijdens deze gesprekken kenbaar gemaakt behoefte te hebben aan informatie en inspraak.

5.2.3 Cultuur, Sport en Recreatie

Het ontwikkelen van speelruimtebeleid, dat reeds genoemd werd in de nota “Opgroeien in Oud-Beijerland” moet in samenhang met ontwikkeling van ander beleid, zoals de structuurvisie, gemeentelijke nieuwbouwplannen of het vaststellen van bestemmingsplannen nog nader worden uitgewerkt. Gemeente Oud-Beijerland heeft een rijk verenigingsleven, met een veelzijdig aanbod op sport en cultureel gebied. Als duidelijk knelpunt wordt ervaren het gebrek aan bestuurlijk/organisatorisch kader, financiële tekortkomingen en accommodatie problemen. Daarnaast hebben zowel het jongerenwerk als de verenigingen moeite om jongeren te enthousiasmeren voor deelname aan collectieve activiteiten. Deze geringe ambities onder de jeugd komt voort uit een meer commerciële prioriteitstelling. Aangezien sport- en culturele organisaties een belangrijk onderdeel zijn van het ontwikkelingsmilieu waarin jongeren opgroeien is integraal jeugdbeleid een prioriteit binnen het subsidiebeleid. Activiteiten, die specifiek gericht zijn op het bieden van of uitdagen tot zelfontplooiing en activiteiten in het kader van vroegsignalering of het voorkomen van problemen worden gestimuleerd.

5.2.4 Jeugd en Veiligheid

Bij jeugd en veiligheid moet gedacht worden aan jeugd als slachtoffer en als dader. Een kind dient zich veilig en beschermd te weten, thuis, op school en ook op straat.

De tweejaarlijkse jeugdmonitor van de GGD geeft inzicht in de gevoelens van sociale veiligheid. De mate waarin jongeren probleemgedrag vertonen, verschilt sterk tussen de verschillende leeftijdsgroepen. Van de jongeren die zich schuldig maken aan strafbare feiten, blijkt het aantal jongens groter dan het aantal meisjes. Bestrijding en tegengaan van drug- en alcoholgebruik onder jongeren is een belangrijk aspect van lokaal preventief jeugdbeleid. Het Jeugd Preventie Team, een samenwerkingsverband van politie en Bureau Jeugdzorg, wordt steeds meer geconfronteerd met “zorgkinderen”, die slachtoffer zijn of getuige zijn van huiselijk geweld, of die regelmatig gepest worden of notoire spijbelaars zijn. Door de toename van het aantal kinderen dat hulp nodig heeft, zijn er capaciteitsproblemen ontstaan, waardoor kinderen te lang moeten wachten op adequate hulp. Ook tussen de eerste opvang van het JPT en het vervolgtraject, dat in handen is van Bureau Jeugdzorg, zijn er hiaten ontstaan.

Zowel het leerplichtbureau⁵ als het jeugdpreventieteam⁶ signaleren een knelpunt in de doorverwijzing naar de jeugdhulpverlening door lange wachtlijsten bij collega-instellingen. Daarnaast geeft het leerplichtbureau het belang aan van regionale samenwerking in de aanpak van problemen op gebied van jeugd en veiligheid (bijv. jeugdbendes, loverboy problematiek en MSN terreur).

In 2004 is er onderzoek gedaan naar wat er feitelijk speelt op het gebied van jeugd en overlast (bijlage 3). Resultaat is dat er inzicht is in welke groep jongeren welk type overlast veroorzaakt. De meeste meldingen worden ontvangen over jongeren in de leeftijdscategorie 15 tot 25 jaar. Vaak betreffen het jongeren met een laag opleidingsniveau, geen relatie en geen hobby's. Onder de leeftijdsgroep van 15 plussers zijn er kinderen die in aanraking komen met druggebruik en criminaliteit. Jongeren van 17 tot 23 jaar geven overlast in de openbare ruimte, vaak onder invloed van alcohol en drugs.

In het kader van de Veiligheidsverklaring Zuid Holland Zuid, die ondertekend is door alle burgemeesters, zijn twee met elkaar samenhangende projecten gestart: project Jeugd en Veiligheid en project kwaliteitskring centrum overlast. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat er samenhang en afstemming moet plaatsvinden tussen de verschillende portefeuilles en sectoren, die zich vanuit hun eigen beleidsterrein bezighouden met jeugd en veiligheid.

5.2.5 Jeugd en Zorg

Rond de zorg voor kinderen en jongeren zijn er met name twee wetten die de verantwoordelijkheid voor de regie leggen bij gemeentes. De Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid bepaalt, dat gemeenten vanaf 1 januari 2003 de regie voeren over jeugdgezondheidszorg van 0 tot 19 jarigen. De uitvoering hiervan ligt op de Zuid Hollandse eilanden bij de Zorg en Welzijn Groep (0 – 4 jaar) en bij de GGD (4 – 19 jaar). De invulling van het maatwerkdeel is gericht op vroegtijdige onderkenning, tandzorg, kindermishandeling, opvoedingsondersteuning, zorgnetwerken, schoolgezondheidsbeleid en preventie van psychosociale problematiek.

Bij de invoering van de Wet op Jeugdzorg per 1 januari 2005, worden gemeentes verantwoordelijk voor het lokaal preventief jeugdbeleid. Met het oog op deze wet hebben gemeentes in Zuid Holland Zuid een raamconvenant gesloten met de provincie. Volgend hierop hebben de gemeenten in de Hoeksche Waard in 2005 een convenant met de provincie afgesloten. De volgende drie prioriteiten zijn hierin opgenomen:

1. versterking van het aanbod opvoedingsondersteuning
2. verbetering aansluiting onderwijs – jeugdzorg
3. aanpak jeugdcriminaliteit.

De provincie is een voorstander van de aanwezigheid van Bureau Jeugdzorg bij reguliere zorg- overleggen binnen zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs. Het gaat om zogeheten multidisciplinaire teams. Deze overleggen vinden momenteel alleen nog bij het voortgezet onderwijs plaats. Een beperking is hier dat de gemeente slechts als regisseur kan optreden om dit punt onder de aandacht te brengen van de besturen van het basisonderwijs.

5.2.6 Lokaal Onderwijs Beleid

Gemeente is verantwoordelijk voor:

- kwalitatief goede onderwijshuisvesting
- handhaving leerplichtwet
- leerlingenvervoer

Bovenstaande onderwerpen komen aan de orde in het Op Overeenstemming Gericht Overleg tussen gemeente en schoolbesturen. Onderwijshuisvesting neemt hier een belangrijke plaats in.

Naast de handhaving van de leerplichtwet hoort ook het beleid inzake voortijdig schoolverlaten (wet op de Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie) onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. In samenhang met preventief jeugdbeleid wordt de maatschappelijke zorg voor risicoleerlingen steeds meer een aandachtspunt. In het convenant jeugdzorg zijn regionale afspraken gemaakt over de aansluiting onderwijs en jeugdzorg. Het regionaal leerplichtbureau constateert in het jaarverslag 2004-2005 dat er in dit kader knelpunten worden geconstateerd ten aanzien van:

- *Goed functionerende (centrale) leerlingenadministratie:*
Om de Leerplichtwet goed te kunnen handhaven en de loopbaan van de jongere goed te kunnen volgen is een koppeling tussen leerlingen- en RMC-administratie en de leerplichtambtenaar onontbeerlijk. Ter onderbouwing voor het verstrekken van middelen ten behoeve van jongeren vraagt de overheid om gegevens uit de leerling/RMC administraties. Omdat de gevraagde gegevens niet voor handen zijn, kunnen gemeenten uit de Hoeksche Waard subsidies mislopen.
- *Opvangvoorzieningen:*
Wat er ontbreekt in de Hoeksche Waard is een opvangvoorziening voor jongeren die (tijdelijk) geen school bezoeken, een zogenaamde Time-Out voorziening
- *Praktijkonderwijs:*
Onderwijsvoorziening voor jongeren, die problemen hebben met het theoretisch lesaanbod van reguliere scholen. Leerlingen die nu een indicatie hebben voor het volgen van praktijkonderwijs zijn aangewezen op scholen buiten de Hoeksche Waard;

5.3 Sociale kaart Jeugdzorg

Zoals blijkt uit de inventarisatie op de verschillende beleidsterreinen is er sprake van een uitgebreide infrastructuur in de gemeente Oud-Beijerland, die deels expliciet is bedoeld voor jongeren, of zodanig is ingericht dat jongeren er goed gebruik van kunnen maken.

Kinderopvang, basisonderwijs, voortgezet onderwijs, sport- en ontspanningsgelegenheden, een bibliotheek vormen slechts een greep uit het aanbod dat het mogelijk moet maken op te groeien in een prettige woon- en leefomgeving. Een aanbod dat volop ruimte biedt aan jongeren om zich te ontwikkelen tot zelfredzame burgers.

In 2003 is een sociale kaart jeugdzorg vastgesteld. Deze sociale kaart biedt inzicht in instellingen die zich richten op het welzijn, geestelijke en lichamelijke gezondheidszorg van jongeren en verslaving, instellingen die zich richten op jongeren, straf, justitiële maatregelen en kindermishandeling en een overzicht van de scholen in Oud-Beijerland. De sociale kaart staat gepubliceerd op de website van de gemeente Oud-Beijerland en is in principe een eenmalige uitgave geweest.

6 Trends en ontwikkelingen¹

6.1 Landelijke ontwikkelingen

Voor het ontwikkelen van beleid is het van belang dat het aansluit bij en anticipeert op de leefsituatie van de doelgroep. De belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen, die de komende jaren van invloed zullen zijn op de leefsituatie van jongeren zijn:

- Gezinsverduunning, toename eenoudergezinnen, wijzigingen in gezins, familie- en relatievormen;
- Individualisering, afname van traditionele socialisatiekaders als gezin, familie- en relatievormen;
- Versterking van de toekomstgerichtheid van een meerderheid van de jongeren;
- Relatief positief toekomstbeeld en positieve toekomstverachting wat betreft de korte termijn bij circa 80% van de jongeren;
- Versterking van de positie van meisjes en vrouwen op de arbeidsmarkt en in het maatschappelijke en politieke leven;
- Toename van de mobiliteit van jongeren
- Toename van het aanbod aan actieve en consumptieve mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding;
- Afname van de bereidheid van mensen om zich langdurig als vrijwilliger in te zetten in vormen van welzijnswerk;
- Afname van de hoeveelheid aan betaalde arbeid te besteden uren;
- Verharding van de kerngroep van langdurig werkloze jongeren;
- Afname van veelvoorkomende (kleine) criminaliteit en vandalisme, maar verharding van een kerngroep van jeugdigen in dit opzicht;
- Versterking van het multi-etnische karakter van de samenleving
- Versterking van tendensen op het gebied van discriminatie, intolerantie en racisme;
- Internationalisering van de samenleving mede als gevolg van de eenwording van Europa;
- Toenemend bewustzijn op gebied van natuur- en milieubeheer;
- Toenemende maatschappelijke ongelijkheid tussen werkenden en niet-werkenden, tussen inkomens- en uitkeringsgerechtigden, tussen hoger- en lagergeschoolden;
- Toenemend behoefte aan kinderopvang als gevolg van de participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt;
- Versterking van alcohol- drug, en gokverslaving onder jeugdigen

Relevant is het toekomstperspectief, gezien vanuit de jeugdigen zelf. Tijdens hun ontwikkeling kunnen jeugdigen geconfronteerd worden met tal van risico's, tegenvallers en teleurstellingen. Het Sociaal Cultureel Planbureau verricht regelmatig onderzoek naar de aanwezigheid en de beleving van jeugdproblematiek onder de jongeren zelf. Het merendeel van de jeugd zegt niet de ervaring te hebben dat hun leefwereld en de weg die ze door het leven afleggen in hun groei naar volwassenheid erg problematisch is of op een ernstige manier wordt bemoeilijkt.

In september 2005 heeft het SCP het rapport "De jeugd in Nederland, enkele cijfers..." gepubliceerd. Hieruit blijkt onder andere dat de meeste jeugdigen positief zijn over hun leven, weinig emotionele problemen hebben en een goede relatie met hun ouders hebben. Het aantal voortijdig schoolverlaters is licht gedaald. Daarentegen is een stijging geconstateerd in het aantal meldingen van kindermishandeling, een toename in het aantal minderjarige verdachten

van strafbare feiten, een toename van de werkloosheid onder de 25 jaar en een toename van het aantal gezinnen met een laag inkomen.

Deskundigen schatten dat ongeveer 15 % van de jeugd problemen hebben of geven¹. Dit betekent dat zij gedurende hun groei naar volwassenheid op enig moment te maken hebben of hebben gehad met jeugdproblematiek. Dit kan variëren van problemen op lichamelijke of geestelijke ontwikkeling tot ontwikkeling in gedrag. Een relatief klein deel van deze 15% behoort tot de 'harde kern' van jeugdigen met ernstige en langdurige problemen. De problemen van deze groep worden zwaarder en complexer.

6.2 Regionale en lokale ontwikkelingen

Op regionaal niveau doet de GGD periodiek onderzoek⁷ naar de gezondheids- en leefsituatie van de jeugdigen van 0 tot 24 jaar in de regio Zuid-Hollandse eilanden. Het onderzoek richt zich op demografische gegevens, lichamelijke gezondheid, geestelijke gezondheid, leefstijl fysieke en maatschappelijke omgeving, gebruik van voorzieningen en groei en ontwikkeling. Het laatste onderzoek heeft plaatsgevonden in oktober 2005. De resultaten zijn opgenomen in bijlage 4.

Omdat dit de tweede versie is van de Monitor Jeugd kunnen sommige gegevens vergeleken worden met gegevens uit 2002 en dus trends in de gezondheid van jongeren ontdekt worden. Zo is het vandalistisch gedrag onder jongeren toegenomen, beoordelen leerlingen op het voortgezet onderwijs hun eigen gezondheid slechter en zijn deze leerlingen meer gaan roken dan in 2002 het geval was. Daarentegen is gemiddeld het alcoholgebruik afgenomen, hebben minder jongeren tegen hun zin gezoend en is het overgewicht bij leerlingen op het voortgezet onderwijs niet verder toegenomen.

Een belangrijk punt van aandacht is de keten van de jeugdhulpverlening aan kinderen, jeugdigen en jongeren. Van belang is om tijdig problemen te signaleren en vast te stellen welke zorg en hulp nodig. In de praktijk (bv. bij het leerplichtbureau) blijkt ook in de Hoeksche Waard dat de aansluiting naar zorg en hulp nogal eens ontbreekt. De keten van de jeugdhulpverlening is verstopt en daardoor ontberen kinderen, jeugdigen en jongeren de noodzakelijke zorg en hulp. Gelet op de gevolgen heeft het ontstoppen van de keten de hoogste prioriteit. Van belang is dat betrokken partijen het probleem onderkennen, uitspreken gezamenlijk verantwoordelijk te zijn, hun eigen organisatie en handelen afstemmen op elkaar en hun handelen primair richten op het verstrekken van de hulp en zorg die noodzakelijk is. Op de Regionale Agenda Samenleving (een agenda die gemeenten in de Hoeksche Waard en de provincie voor juli 2006 gaan vaststellen, bedoeld om de regionale infrastructuur in de Hoeksche Waard te versterken), zal dit onderwerp prioriteit krijgen.

7 Visie, uitgangspunten en doelstellingen

In hoofdstuk 3 is de doelgroep nader belicht. Het integraal jeugdbeleid heeft betrekking op de jeugd van 0 tot en met 23 jaar. Beschreven is welke ontwikkelingsfasen een kind doorloopt in de tijdsperiode waarin zij opgroeit van afhankelijk en onzelfstandig kind, tot onafhankelijk, verantwoordelijk en zelfstandige volwassene. Vervolgens is de leefsituatie van de jeugd opgesplitst in 3 ontwikkelingsmilieus.

Om een juiste balans te vinden tussen steun (aandacht, affectie, ondersteuning) en toezicht is het van belang om in integraal jeugdbeleid vast te leggen wat de visie van de gemeente is op de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende actoren. In deze paragraaf wordt de visie van de gemeente Oud-Beijerland beschreven aan de hand van de 3 ontwikkelingsmilieus. Ten slotte wordt een visie op de wijze waarop integraal jeugdbeleid uitgevoerd zou moeten worden beschreven;

7.1 Uitgangspunten

Reeds in de nota “Opgroeien in Oud-Beijerland”(nota jeugdbeleid 0 – 12 jarigen, 2001 – 2004) kwam de wens tot betere structurering van samenwerking tussen de verschillende partners binnen het jeugdbeleid, naar voren. De gemeente hecht hier ook voor de komende periode aan door de voorwaarde van samenwerking te verbinden aan huidig en toekomstig beleid. Door meer samenhang in beleid aan te brengen en dit te bewaken, wil de gemeente bewerkstelligen dat er een doorgaande lijn gegarandeerd wordt in het totale aanbod voor de jeugd van 0 – 23 jaar. Samenhangend jeugdbeleid komt eveneens tot stand door een goede samenwerking tussen Oud-Beijerland en de overige gemeenten in de regio, met de provincie en de regionale instellingen.

Gemeentelijke uitgangspunten voor het beleid 2006 – 2010 zijn:

- Bestaand geformuleerd beleid is uitgangspunt
- De gemeente erkent de meerwaarde van samenwerking tussen verschillende partners voor het versterken van ontwikkelingskansen en maatschappelijke participatie van kinderen en hun ouders in de buurt waarin zij leven
- De gemeente streeft in het kader van integraal jeugdbeleid naar de combinatie van zorg, welzijn en onderwijs om de jeugd optimale kansen te geven
- De gemeente benadrukt de eigen verantwoordelijkheid van ouders voor het opvoeden van hun kind en biedt ouders en kinderen zo nodig ondersteuning
- Het vergroten van ontwikkelingskansen, bestrijden van schooluitval, tegengaan van toenemende jeugdwerkloosheid in de gemeente in het bijzonder en in de Hoeksche Waard in het algemeen, kunnen rekenen op politiek bestuurlijke aandacht
- Het gemeentebestuur streeft ernaar om zowel lokaal als regionaal in samenwerking met de provincie Zuid Holland, knelpunten in het kader van preventief jeugdbeleid aan te pakken.
- De gemeente wil ten behoeve van nieuwe initiatieven verbindingen leggen tussen de verschillende financieringsstromen voor een optimale benutting van aanwezige mogelijkheden

7.2 Visie

7.2.1 Opvoedingsomgeving en huisvesting

Opvoedingsomgeving

In 2003 is de Raad gestart met een discussie over de rol van de overheid bij de opvoeding van kinderen versus de rol van de ouders. Dit gebeurde naar aanleiding van besprekingen over brede school ontwikkeling, waarbij het de bedoeling was dat een aaneensluitend geheel van voorzieningen de kinderen buiten schooltijd kon opvangen. In vervolg daarop schreven leden van de SGP en de CU een notitie¹. Deze discussie over verantwoordelijkheden is van belang als onderdeel van het jeugdbeleid, aangezien op diverse beleidsterreinen binnen dit beleid de rol van de ouders meespeelt. Te denken valt aan het jeugd en veiligheid beleid, lokaal onderwijsbeleid, de handhaving en uitvoering van de leerplichtwet, preventief jeugdbeleid, maar ook beleid met betrekking tot zinvolle tijdsbesteding als deelname aan sportactiviteiten en sociaal culturele activiteiten. Binnen al deze terreinen zijn ouders de eerst verantwoordelijken voor hun kinderen.

De gemeente vervult haar rol in de ondersteuning van ouders én jeugd. Deze ondersteuning richt zich met name op het geven van informatie en advies.

Onder de opvoedingsomgeving valt ook de inrichting van de openbare ruimte. Jongeren zullen zich thuis moeten blijven voelen in Oud-Beijerland. Daarom zal voor deze groep ook ruimte moeten worden gevonden. Belangrijk is om in nieuw te ontwikkelen gebieden al van te voren rekening te houden met speelruimte voor allerlei soorten speelvoorzieningen afgestemd op bepaalde leeftijdscategorieën.

De gemeente is verantwoordelijk voor de aanwezigheid van een redelijk voorzieningenniveau in de openbare ruimte voor jeugd en jongeren in diverse leeftijdscategorieën.

Huisvesting

In het kader van huisvesting is in de regionale woonvisie het belang van doelgroepenbeleid in de gemeente Oud-Beijerland, waaronder het realiseren van woningen voor starters/jongeren, onderschreven. De gemeente is bij de uitvoering van het beleid afhankelijk van de provincie, woningcorporaties en zorginstellingen, die verantwoordelijk zijn voor de realisatie van deze woningen.

De gemeente geeft prioriteit aan de realisatie van huisvesting voor starters

7.2.2 Educatie en arbeid

Educatie

Kinderen en jongeren brengen een groot deel van hun tijd buiten het gezin door en worden daarom ook door anderen “opgevoed”. Men spreekt dan van een pedagogische infrastructuur, dat is het geheel van individuen en instanties die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling en vorming van kinderen en jongeren. Deze pedagogische infrastructuur wordt allereerst gevormd door de eigen ouders of verzorgers en daarnaast door scholen en instellingen voor

¹ Gespreksnotitie SGP/CU over rol ouders en overheid bij opvoeding

kinderopvang of peuterspeelzaalwerk. In de gemeente Oud-Beijerland wordt kunstzinnige vorming in dit kader gezien ook gezien als ontwikkeling en ontplooiing.

De gemeente is verantwoordelijk voor de aanwezigheid van basisvoorzieningen voor ontwikkeling en ontplooiing en de bereikbaarheid hiervan voor de hele doelgroep. Gemeente Oud-Beijerland hecht groot belang aan een evenwichtige infrastructuur voor de overdracht van normen en waarden en het scheppen van gelijke ontwikkelingskansen voor jongeren. Daarnaast hecht de gemeente Oud-Beijerland belang aan vroegsignalering bij ontwikkelings- of leerstoornissen en probleemgedrag.

Arbeid

Naast de educatieve instellingen spelen ook instellingen op het gebied van arbeid en inkomen een rol in de ontwikkeling van jeugdigen. De gemeentelijke verantwoordelijk hiervoor is vastgelegd in diverse wetten en regelingen, waarvan de gemeente Oud-Beijerland de uitvoering heeft overgedragen aan de Regionale Sociale Dienst.

7.2.3 Sociale omgeving en vrijetijdsbesteding

Buurten, clubs en verenigingen leveren eveneens een bijdrage aan de ontwikkeling van jeugdigen. Deze bijdrage richt zich met name op vrijetijdsbesteding en de overdracht van normen en waarden. Ook leeftijdsgenoten spelen een belangrijke rol hierin. De buurt is niet overall meer de buurt waar iedereen elkaar kent of waar hele families bij elkaar wonen. Dit is in algemeenheid bedoeld, maar ook in Oud-Beijerland zijn er verschuivingen aan te wijzen en is de beslotenheid van vroeger steeds meer een “open samenleving” geworden.

Opvoeden is de verantwoordelijkheid van de ouders in het bijzonder en de samenleving in het algemeen. Jongeren zijn in de ogen van volwassenen vaak de veroorzakers van onveilige gevoelens, terwijl de meeste jongeren verwachten dat de omgeving hun aanspreekt op hun gedrag en laten zich corrigeren als zij grenzen overschrijden. Jongeren moeten leren om verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf, maar ook voor anderen. Maatschappelijke participatie van de jeugd wordt gestimuleert.

Gemeente Oud-Beijerland wil jeugdigen de gelegenheid bieden en uitdagen om deel te nemen aan sociale activiteiten. Groepsgerichte activiteiten, die gericht zijn op het voorkomen van sociale uitsluiting door lichamelijke en/of geestelijke beperkingen of financiële problemen worden ondersteund, maar ook activiteiten, waardoor de jeugd een bijdrage levert aan de maatschappij (vrijwilligerswerk).

Daarnaast wil de gemeente de samenleving stimuleren zelf de verantwoordelijkheid te nemen om sociale controle uit te voeren. De gemeente Oud-Beijerland maakt zich sterk voor een aanpak, die leidt tot een dialoog tussen de jeugd en de omgeving.

7.2.4 Werkwijze

Vanwege de omvang van het veld waarin een kind zich ontwikkelt is een resultaatgerichte samenwerking tussen verschillende instellingen nodig. Samenwerking moet zich echter niet alleen richten op het behalen van bepaalde doelstellingen. Voorop moet staan dat de keten van uitvoerende instanties goed sluit. Gelet op de regionale functie van een groot deel van de instellingen is het van essentieel belang dat regionaal vorm gegeven wordt aan integraal jeugdbeleid.

Er zijn initiatieven nodig om de in de praktijk ervaren verstopping in de keten van de jeugdhulpverlening op te lossen en te zorgen dat kinderen, jeugdigen en kinderen de zorg en hulp krijgen die nodig is.

De gemeente heeft de algemene regie op het functioneren van deze keten. Het is de taak van de gemeente om samenwerking tussen instellingen mogelijk te maken door hen als partners samen te brengen, waar nodig te faciliteren en te zorgen voor samenwerkingsafspraken met betrekking tot doelstellingen, resultaten en verantwoordelijkheden. Het belang van een regionale aanpak is hierbij onontbeerlijk. De gemeente neemt initiatieven om te bevorderen dat de verstopping in de keten van de jeugdhulpverlening opgelost wordt en de betrokken kinderen, jeugdigen en jongeren die zorg en hulp krijgen die nodig is. De gemeente doet dat zoveel mogelijk met anderen. De gemeente zal dit in de Regionale Agenda Samenleving opnemen.

Jeugdbeleid werkt niet zonder inbreng van de jeugd. Daarom is het van belang om beleid interactief tot stand te laten komen. Er zijn allerlei manieren om jongeren te betrekken bij het jeugdbeleid.

De gemeente maakt beleid mét de jeugd. Bij de uitwerking van het jeugdbeleid zal de gemeente inspraak van de jeugd of de door hen vertegenwoordigde organisaties betrekken.

7.3 Actiepunten

In het kader van Operatie Jong hebben Rijk, VNG, IPO en MO-groep vooralsnog een vijftal functies van gemeentelijk preventief jeugd beleid vastgesteld, te weten;

1. informatie en advies
2. signalering
3. pedagogische hulp
4. toegang en toeleiding tot het hulpaanbod
5. coördinatie van zorg op lokaal niveau

Het kabinet is voornemens om deze functies onder te brengen bij de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. De gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden in het jeugd beleid zijn niet beperkt tot deze vijf functies. Verdere invulling op dit terrein is echter afhankelijk van de uitkomsten van de Jong-overeenkomst met de gemeenten. In deze nota wordt als aanvullende functie "maatschappelijke participatie" genoemd. Aan de hand van deze functies worden de volgende actiepunten voorgesteld:

Informatie en advies

Visie De gemeente vervult haar rol in de ondersteuning van ouders én jeugd.

Actiepunten

1. Uitbreiden kennisloket ten behoeve van de jeugd
2. Actualisering sociale kaart

Signalering

Visie Gemeente Oud-Beijerland belang aan vroegsignalering bij ontwikkelings- of leerstoornissen en probleemgedrag

Actiepunten

3. Beleidsontwikkeling op het gebied van peuterspeelzaalwerk en voor- en vroegschoolse educatie
4. Evaluatie overdrachtsformulier van voorschoolse voorziening naar basisonderwijs
5. Opstarten netwerk signalering en doorverwijzing voorschoolse periode (convenant jeugdzorg artikel 2a)
6. Oriëntatie op lokaal educatieve agenda (onderwijs achterstandenbeleid)

Pedagogische hulp

Visie Gemeente Oud-Beijerland hecht groot belang aan een evenwichtige infrastructuur voor de overdracht van normen en waarden en het scheppen van gelijke ontwikkelingskansen voor jongeren.

Actiepunten

7. Onderzoek naar het niveau van voorzieningen, die in het kader van ontwikkeling en ontplooiing voor de doelgroep beschikbaar en bereikbaar moet zijn.

Toegang en toeleiding tot hulpaanbod

Visie De gemeente heeft de algemene regie op het functioneren van de keten van instellingen. Het is de taak van de gemeente om samenwerking tussen instellingen mogelijk te maken door hen als partners samen te brengen, waar nodig te faciliteren en te zorgen voor samenwerkingsafspraken met betrekking tot doelstellingen, resultaten en verantwoordelijkheden. Het belang van een regionale aanpak is hierbij onontbeerlijk.

Actiepunten

8. Professionalisering leerplichtbureau
9. Regionale aanpak knelpunten leerplichtbureau (RMC-functie, leerlingadministratiesysteem, opvangvoorzieningen (time-out voorziening) en praktijkonderwijs)
10. Ontwikkelen meerjaren beleidsplan integratie jeugdgezondheidszorg in samenwerking met GGD en ZWG

Coördinatie van zorg

Visie De gemeente heeft de algemene regie op het functioneren van de keten van instellingen. Het is de taak van de gemeente om samenwerking tussen instellingen mogelijk te maken door hen als partners samen te brengen, waar nodig te faciliteren en te zorgen voor samenwerkingsafspraken met betrekking tot doelstellingen, resultaten en verantwoordelijkheden. Het belang van een regionale aanpak is hierbij onontbeerlijk.

Actiepunten

11. Met initiatieven bevorderen dat de verstopping in de keten van de jeugdhulpverlening zo spoedig mogelijk opgelost wordt en de betrokken kinderen, jeugdigen en jongeren die zorg en hulp krijgen die nodig is.
12. De verstopping in de keten van de jeugdhulpverlening wordt in de Regionale Agenda Samenleving opgenomen.
13. Opstarten netwerk zorg voor probleemgezinnen (convenant jeugdzorg artikel 1c)
14. Uitbreiding zorg advies teams in basisonderwijs (convenant jeugdzorg artikel 2d)

Maatschappelijke participatie

Visie De gemeente is verantwoordelijk voor de aanwezigheid van een redelijk voorzieningenniveau in de openbare ruimte voor jeugd en jongeren in diverse leeftijdscategorieën.

Gemeente Oud-Beijerland wil jeugdigen de gelegenheid bieden en uitdagen om deel te nemen aan sociale activiteiten. Groepsgerichte activiteiten, die gericht zijn op het voorkomen van sociale uitsluiting door lichamelijke en/of geestelijke beperkingen of financiële problemen worden ondersteund, maar ook activiteiten, waardoor de jeugd een bijdrage levert aan de maatschappij (vrijwilligerswerk).

Actiepunten

15. Ontwikkeling speelruimtebeleid

16. Stimuleren van maatschappelijke participatie door de jeugd (inzetten op deelname aan vrijwilligerswerk)

8 Implementatie

In deze nota is samenhang gebracht tussen de verschillende beleidsterreinen in het kader van integraal jeugdbeleid. Het biedt een kader om integraal jeugdbeleid verder uit te werken aan de hand van de voorgestelde actiepunten. Voor deze actiepunten dient een plan van aanpak met financiële onderbouwing te worden opgesteld.

Voor de uitwerking en implementatie van de actiepunten worden de volgende kaders voorgesteld:

Jeugdparticipatie

De gemeente maakt beleid met jeugd.

Daarom wordt de jeugd gevraagd mee te denken in de uitwerking van het integraal jeugdbeleid. Bij de uitwerking van de actiepunten dient aandacht besteedt te worden aan de wijze waarop de jeugd betrokken wordt en op welk moment.

Regionale aanpak

Gelet op de regionale functie van een groot deel van de instellingen is het van essentieel belang dat regionaal vorm gegeven wordt aan integraal jeugdbeleid. Bij de uitwerking van de actiepunten dient aandacht besteedt te worden aan de wijze waarop de overige gemeenten betrokken worden en op welk moment.

9 Bijlagen

1. Overzicht van het veld, waarop lokale overheid actief kan zijn
2. Overzicht geïnterviewden ten behoeve van inventarisatie
3. Onderzoek jeugd en overlast, september 2004
4. Resultaten GGD-monitor, oktober 2005

10 Bronnen

-
- ¹Bron "Lokaal jeugdbeleid"
Frans Poort
Elsevier, De Tijdstroom, Utrecht
- ² Bron Brochure Operatie Jong
12 thema's van Operatie Jong; plannen van aanpak
Steven van Eijk, Commissaris jeugd- en jongerenbeleid
Den haag, november 2004
- ³ Bron Website provincie Zuid-Holland
- ⁴ Bron Publiekszaken gemeente Oud-Beijerland
Leeftijdsopbouwstatistiek op 1 januari 2005
- ⁵ Concept-jaarverslag 2004-2005 Leerplichtbureau Hoeksche Waard
- ⁶ Jaarverslag 2004 Jeugdpreventieteam Zuid-Holland-Zuid
- ⁷ GGD-monitor, oktober 2005

